

Zvonik poznogotski z linami iz 2.pol.18.stol., streha nova, šilasta. Podstavak štirioglat, končujoč se v pločevinastem zidcu. Na zap. strani ga deloma zakriva. Pod streho viden omet in smer prvotne strehe cerkve. Tam tudi 4 olgata podolgasta odprtina, katere okolica je grobo okrašena z okvirom iz knorpelwerka 1.pol.17.stol. Na pritličju zvonika nad kamnito odprtino za odtok vode (zvonik je bil prvotno očitvidno zakristija) so sledovi fresko slikarije. Vidni so še obrisi rib v rdeči barvi - torej ostanek slike sv. Trištifa.

Nad portalom preide zvonik v nepravilen osmerokotnik. Na vsh. strani je pod sedanjto lino ohranjena še ena gotsko zšiljena z gotsko prirezanim robom okvira. Prezbitერიj ima obliko 3stranic osmerokota z neenakimi stranicami kot zvonik brez zidca. Na juž. in na sev. strani je prizidana po ena kapelica. Juž. ima od zunaj od zapada kamnit portal iz peščenca. Karakter. oblika za te kraje. V Braslovčah je vse polno takih portalov, samo dekorativno različni. Izgleda, da so največ iz 1.pol.19.stol.

Notranjščina: pod zvonikom križni svod na geometričnih konzolah sloneč, z rebri. Na stiku skčepnik v obliki ščitka. 1/8 približno je zbitega dol za stopnice na podstrešje in v zvonik. Vrata iz cerkve pod zvonik so lahno prišiljen portal iz peščenca z močno porezanim robom.

Ladja in prezbitერიj obokana istočasno s tono slonečo na konzolah z iz vseh strani vrezanimi kopicami. Vel. oltar ne posebno fino delo, a vendar precej

primeru iz 2. pol. 18. stol. s svetlo murajevsko H. Franciško
dobro in prostoru *primeru iz 2. pol. 18. stol. s sliko umirajočega sv. Frančiška*

v atiki, 4 kipi in apoteoza mučenca v laiški obleki (sv. Stefan?)

Pri novi polihromaciji naj se za nastavek vzamejo isti toni marmoriranja, kot so sedaj, lahko vsi za stopnjo temnejši, nikakor pa ne svetlejši. Zlate je še dobro, zato naj se samo osnaži. Podstavka stebrov in oba portala naj bi bila prei temnejša v tonu kot nastavek sam.

Prižnica povprečno delo 2.pol.18.stol.

Str. kapeli različnega datuma. Severna po arhitekturi sorodna cerkvi. V njej oltar M.božje dobrega sveta, zelo lep rokoko, nekoliko zanemarjen, obnovi naj se v istih barvah kot sedaj. Zlato - belo - rdeče - plavo.

V rokoko rakvi na menzi kip ležečega sv. Rozalije. V ozadju skicirana pokrajina kjer je predstavljeno njeno mučeništvo. Manjkajoči deli naj se dopolnijo. Ta oltarček je naravnost kabinetno delce. Ozadje oltarja je na steno presno slikan v obliki arhitekture z baldahinom, katerega zastor držita dva angelja. Angelja in arhitektura je frapantno sorodna oni v Tunicach, nedvomno Potočnikovo delo. Za oltariem na vrhu na zidcu slikane menze letnica 1794. Slikarija dobro ohranjena, samo očistiti jo je treba.

Orgelska omara z balustrado zelo posrečena iz 1.pol.19.stol.

2 mali banderci s slikami sv.Roka, sv. 3 kraljev, brezmadežne in sv. Barbare kažejo layerjevskne poteze, vendar drugače živejše v barvi, nekoliko sorodno v potezah. Kolorit je precej Potočnikov kot Layerjev.

Juž.str. kapela prizidana v 19.stol. Oltar ima letnico 1891.

Prav čeden je krstni kamen, vendar bi bil želeti za podlago marmoriranja kos-
tanjev ton različnih gradov(od češnjevega rdečega do svetlejšega)

Na moški strani v prezbiteriju vrsta lepo rezljanih klopi iz konca 18.stol.

Tudi ena na ženski strani spada k tej vrsti.

Na sev. strani ob zboniku visi tabla z lepim rokoko okvirom pl.o. predstavlja-
joča v sredi sedečo Madono z Jezusom, ki delita rožne vence sv. Dominiku in
sv. Klari. Okrog se vije venec vrtnic oklepajoč majhne sličice predstavlja-
joče vse tri dele rožnega venca. Delo nedvomno Potočnikovo. Dma tudi tu
skupne poteze z Layerjem, tako, da sklepam z gotovostjo tudi na banderci, da
sta njegovi. M čneši je v koloritu od Layerja. Dobro ohranjena.

Tabernakelj s keruboma, delo 2.pol.19.stol. Previsok za ta oltar, keruba sta
neokusna. Lahko se nad mesti z novim, ki naj ne zakriva sedanjo duplino in
obeh kipov.

Monštranca Ple nik, 4 kg srebra + 6 zlata.

Stele, XXI, 28.5.1923, str.8'-13.

Monštranca izdelana po načrtu J. Plečnika, izdelal pasar Gregar v Lj.

Il. Slov. 1927, št. 75, št. 14.

Tabernakelj ima lahko višino stebrov, ki niso poredniji baldahim. Ob straneh mora varovati oba lepa kipa, da jih ne bo zakril. Str. portal ^{hase obdržati} ~~exmoxatxkiki~~ sedanjih, najbolje jih celo obdržati, če ni projektiranega kaj boljšega. Barve: temnorjava marmoriranje, zeleni marmorirani stebri. Svetle stranske in notranje ploskve svetlejše, mogoče rdečkaste. Rozete (rokoko) na portalih naj bi se ohranile. Zlatenje kot sedaj. Baze stebrov temnorjave. Če se kaj odstranjuje v cerkvi, se lahko estetsko brepomembni juž. str. oltar.

Stele, XX, 1923, str. 64 - 65.

Cerkev je bila prvotno podružnica župnije Traslovče (vizit. poročilo iz l. 1545, str. 19)

Vizit. poročilo iz l. 1631 ravi: "ria habet altaria: unum s. Stephani in choro 2. ex parte Evangelii, cujus Sancti nescitus omnibus spoliatum, 3. s. Barbarae Ante fore est altare, destruat. Habet coemeterium. Urbarium fuit combustum.

L. 1651. Eccl. s. Stephani. 1647 lateralalia duo altaria empta et soluta sunt Hieronimo Johaniz civi Crainburgensi 80 fl. - tem 1650 eadem altaria Petrus Staidler pnixit et inauravit.

L. 1669. Chorus cum fornice murato. Navis habet laqueare ligneum, pictum. Habet atrium. - Instrumentum publicae poenitentiae de mandato prioris Visitationis ejectum est, quod unicum Frasslavi in Coemeterio B.V.M. sufficit. Dominus Valvasor parochianus Trancensis in Khonzenhoff. proper propinquitatem habet sepulturam in hac ecclesia in qua hactenus duos infantes sepeliri

curavit et sepulchrum rursus coamento coaequari. (str. 58)

ladja se sedaj gm obokana in cerkev ima poleg gl.oltarja sv. Stefana še dva str. oltarja v str. kapelah(sv. Barbara in sv. Trojica) Zvonik ima v spodnjem delu gotski obok in šilasta vrata.

Trije zvonovi: majhni z gotski napisom " maria maris" je najstarejši. Srednji iz l. 1705, veliki 1735.

Cerkev ima troje podružnic, katere so spadala prvotno k ž.c.v. Braslovčah in sicer: sv. Rupert na polju, sv. Krištof v Rajski vasi, sv. Matevž pri gradu Strovsenek.

Župne knjige: poročne od l. 1786, mrliške 1786 in isto krstne.

Ign. Orožen: Das Dekanat Frasslau, l. 1880, str. 56 -59, 70.

Orientacija pravilna. Cerkev stoji v ravnini na robu vasi.

Literatura in viri: Ign. Orožen: Bistum und Diözese Lavant IV. Dekanat Frasslau, Maribor 1880.; Kovačič Fran: Zgodovina lavatinske škofije.

Maribor 1928; Vrečar Rajko: Savinjska dolina. Žalec 1930.; Farna kronika; Konservatorska poročila v ZUZ III in XIV; Romische Grabstätte zu Gomilsko in Sanntale. Tagespost Nr. III iz l. 1884.

Cerkev sestavljajo: pravokotna ladja s prizidanima pravokotnima kapelama, višji, toda enako širok prezbiterij s posnetimi ogali ter prizidana zvonik in zakristija z oratorijem. V oratorij vodi od l. 1895. dalje poseben pokriti dohod. Gradnja je večinoma kamenita, ometana; strehe so sedlasta, strešasta, pultaste, opečne; zvonikova preje čebulasta, sedaj piramidasta opečna.

Zunanjščina: Je brez posebnosti. Nizka pravokotna ladja ima trapecasto

zračeno fasado. Njo in obe prizidani kapeli osvetljujejo pravokotna okna. Tudi zakristija in prezbitერიj sta brez omembe vrednega stavbnega člena, zanimiv pa je zvonik. Ta je spodaj kvadratnega oktogonalnega tlorisa, svetljuje ga več gotških lin, v zvonovi etaži pa krasi 4 polkrožne zaključene, kamenite, renesančno oblikovana okna.

Notranjčina: Cerkev je tlakovana s cementinimi ploščicami. Njen prezbitერიj in obe kapeli so dvignjeni za eno stopnico nad nivo ladje. Zidana pevska empora počiva na 4 slopih. Obok ladje, prezbitერიja in južna kapele je banja, severne kapele kap. Oboki so na robovih preprosto ornamentalno okrašeni. Vsi portali so kameniti in pravokotni, razen onega, ki vodi iz prezbitერიja v zvonico. Ta je gotški in zašiljen. Zvonikovo pritličje je križno rebrasto obokano, rebra so trapezastega profila, v temenu pa speta z grbastim sklepnikom. Obe kapeli krasi na zaključni steni fresko slikarija, ki predstavlja v severni kapeli oltarni nastavek, v južni pa zavesni zastor. Slikarija v severni kapeli ima letnico 1794 in je gotovo delo Janeza Potočnika.

Oprava: Glavni oltar je razen tabernaklja iz 2. pol. 18. stol. Nastavek krasi kvalitetni kipi z nenavadno malimi glavami. Tabernakelj je delo Ivana Sojča iz l. 1924.

Severni stranski oltar s sliko MB dobrega sveta, je prava dragocensot. Na menzi je lepa lesena skrinjica z ležečim kipom sv. Rozalije, ob straneh ^{so} po trije svečniki, ki služijo obenem za kanon-tablice. Nad skrinjico je v krasnem okvirju slika MB dobrega sveta, nad njo je baldahin nošen od angelskih glav, še višje pa Marijin monogram, obdan od žarkov in angelskih glav. Log je okusna mešanica rokokoja in empira. Polihromacija je še or

ginalna.: bela z zlatimi robovi in ornamentiko. Vlikarija v skrinjici je Potočnikova.

Južni stranski oltar, posvečen sv. Trem kraljem, je iz l. 1891.

Orglje imajo napis: Barth. Billich Orgelbauer 1841.

Ostala oprava je brez posebne vrednosti.

Oprema: Od opreme je omeniti samo lepo monstranco, izdelano po načrtih mojstra Jožeta Plečnika.

Zvonik: O njegovi zvonici sem že govoril. Zvonik je bil enkrat povišan za zvonovo etažo, ki je opečno kupolasto obokana. V njej visijo 3 zvonovi: 2 sta KID-ova, eden pa nosi sledeče napise: STEPHANUS PLENUS GRATIAE ET FORTITUDINE PROTEGET NOS A GRANDI ET FULMINE, OPUS CASPAR FRANCHI ANNO DOMINI 1705. Zvon je bogato ornameniran, okrašen z reliefi Štefana, Vida, Mihaela in Golgate ter opremljen z manjšimi napisi.

Podstrešje: Ogled na podstrešju je dal nekatere zanimive rezultate: Ladja je nižja od prezbitერიja in tudi ob priliki baročnega obokanja (kamenita banja!) ni bila povišana, tako da oboki segajo daleč na podstrešje. Kapeli in zakristija so kasnejši dozidki. Obok v prezbitერიju je kamenit. Zvonik kaže beljenje in okoli ene od lín rdečo vitičasto ornamentiko. Poleg tega ima na kapelinem podstrešju še ohranjen originalni pristrešni, spdaj izžlebljeni zidec, kar vse dokazuje, da je bil zvonik proti kapeli prost, proti prezbitერიju pa vsaj do višine ladje izven ostrešja.

Resume: Cerkev se prvič omenja l. 1545. kot filiala parafare Braslovče. Leta 1631. je imela 3 oltarje in pokopališče. Leta 1647. ji je nabavil straska oltarja za 80 gl Hieronim Johanič iz Kranja, l. 1650 pa jih

je poslikal in pozlatil Peter Staidler. Leta 1669. je imela cerkev obokan prezbiterij in ravno krito ladjo. Tabulant je bil poslikan. Cerkev ima atrij, napravo za javno kesanje pa so odstranili po naročilu prejšnje vizitacije, ker je radostovala ona v Braslovčah na pokopališču. V cerkvi je bil pokopan Jernej Valvasor, lastnik Konecdvora v Gorjakovem pri Gomliskem (danes Košeninovo). Toliko poročila.

Sedanje stanje cerkve nam daje sledečo stavbno razvojno sliko: Najstarejši del cerkve je nedvomno zvonik, katerega stavbni elementi govore za 15. stol. Mogoče je v osnovi tudi ladja iz tega časa, prezbiterij pa s svojo obliko kaže na pozen nastanek, verjetno šele 17. stol. V 18. stol so ladjo obokali, ne da bi ji povišali stene ter prizidali obe pravokotni kapeli. Ko je cerkev postala sedež lokalije, so ji dozidali zakristijo z oratorijem, v katerega vodi od l. 1895. dalje poseben pokriti dohod od zunaj.

Pokopališče, ki je popreje bilo okoli cerkve, je od leta 1824. jugovzhodno od nje. Na njem je ^{bila} velika piramidasta grobnica štrovseneških graščakov Hauptov.

Župnišče je bilo zgrajeno l. 1787-88, je bilo l. 1889. prezidano in povišano za eno nadstropje, l. 1944 požgano in l. 1952-56 obnovljeno.

Konservatorske opombe: Cerkev je v redu vzdrževana.

V vasi je bila etnografsko zanimiva kmečka hiša iz l. 1792. last Vasle Jožeta ^{porušena 1958}. Okolica je arheološko zanimiva, številni rimski grobovi.

J. Curk: Celjska topografija, rkp. st. 10, zapiski 1957.